

Nước Quá Trong Thì Không Có Cá Người Soi Xét Quá Thì Không Có Tri Âm

Tiểu Lý

Sống trên đời, gặp được một bạn tri âm đã là quá đủ.

Nếu như bạn là một Thánh nhân, thì người khác trong mắt bạn đều là người ưu tú, nhìn trái nhìn phải đâu đâu cũng thuận mắt. Nếu bạn là một kẻ tiểu nhân, người khác trong mắt bạn chỉ toàn là khuyết điểm, nhìn đâu cũng thấy chướng tai gai mắt. Trong một quán nước nọ có mấy người đang đàm luận với nhau, một người nói:

- Thời buổi hiện nay thật khó tìm người giỏi làm thuê cho mình, chỉ hơi có chút năng lực là làm mấy ngày liền nhảy đi tìm chỗ khác tốt hơn.

Một người khác nghe vậy thì bèn thẳng thắn đáp lại:

- Nếu như làm người mà chỉ để ý đến khuyết điểm của người khác thì bản thân chỉ như cái thùng rác. Còn nếu chỉ chú trọng tới ưu điểm của người khác thì mình giống như chiếc đĩa ngọc tạc hợp nhân tài.

Sống ở đời ai mà không có lỗi lầm, ai mà không từng phạm phải sai sót? Nếu có thể lấy khoan dung độ lượng mà đối đãi với mọi người thì chúng ta sẽ biết ứng xử như thế nào khi người khác có khuyết điểm hoặc phạm phải sai lầm. Đạo lý là như vậy, nhưng lại có rất nhiều người lãnh đạo, quản lý doanh nghiệp không hiểu được điều này. Có một vị cao nhân tu Đạo từng nói rằng:

“Nếu như bạn là một Thánh nhân, người khác trong mắt bạn đều là người ưu tú, nhìn trái nhìn phải đâu đâu cũng thuận mắt. Nếu bạn là một kẻ tiểu nhân, người khác trong mắt bạn chỉ toàn là khuyết điểm, nhìn đâu cũng thấy chướng tai gai mắt. Chỉ có người mang tâm đại từ bi thì nhìn núi non, sông nước, hoa cỏ, muôn loài đâu đâu cũng thấy đáng yêu”.

Nước quá trong thì không có cá, người xét nét quá thì không ai gần. Đây là câu thành ngữ được bắt nguồn từ “Hán thư – Đông Phương Sóc truyện”. Ý nói rằng nước mà sạch quá thì cá không thể nào sinh tồn được, người nghiêm khắc quá thì cũng không ai có thể làm bạn. Ví như so đo tính toán với khuyết điểm hoặc sai phạm của người khác quá thì cũng không thể nào giữ người tài bên mình. Nhân vô thập toàn, con người thì không thể nào không có khuyết điểm. Khổng Tử đến ngoài bảy mươi tuổi nói rằng:

*“Thất thập nhi tàng tâm sở dục, bất du cử”,
ý rằng*

“tới 70 tuổi, con người sẽ đạt đến tình trạng rất hoàn hảo về cách xử sự và xử thế, vậy nên khi đó ý muốn tùy theo tâm, cũng không còn đi ra ngoài khuôn phép nữa.”

Người mang tâm đại từ bi thì nhìn núi non, sông nước, hoa cỏ, muôn loài đâu đâu cũng thấy đáng yêu. Một người quản lý mà đòi hỏi cấp dưới việc gì cũng phải hoàn hảo như tuổi 70 thì mấy ai có thể chịu được. Đây cũng chính là sai lầm nghiêm trọng nhất mà một người lãnh đạo phạm phải. Vì vậy, trong đối nhân xử thế **phải nghiêm khắc với bản thân, khoan dung độ lượng với người khác.**

Trong lịch sử từng có rất nhiều câu chuyện của các bậc cao nhân khoan dung độ lượng bỏ qua lỗi lầm của người khác. “Sở Trang tuyệt anh” là một trong số đó, đây cũng là một trong những ví dụ điển hình nổi tiếng về sự khoan dung. Sở Trang

Vương một hôm cho bày yến tiệc linh đình, thết đãi các đại thần. Trong tiệc, gió lớn nổi lên bỗng thổi tắt hết đèn nến. Khi ấy, một quan viên lợi dụng đêm tối, kéo áo chọc ghẹo cung nữ của nhà vua. Cung nữ ấy nhanh tay giật đứt giải mũ của ông quan này rồi tâu lên Sở Trang Vương, sau đó nài đòi đốt nến lên để tìm xem ai là người đã chọc ghẹo mình và đòi xử tội. Đùa giỡn ái cơ của vua có nghĩa là làm nhục đến nhà vua. Đó là hành vi đại nghịch và coi thường đạo lý vua tôi. Nhưng, Trang Vương nghĩ một lát rồi cao giọng nói to lên:

- Khoan hãy châm nến! Hôm nay trẫm muốn cho các khanh được vui vẻ sáng khoái. Không cần phải mũ áo thật chỉnh tề, mọi người hãy giật đứt hết các giải mũ thì mới vui!

Văn võ bá quan ngỡ ngác, nhưng lệnh vua nào ai dám trái, thế là các đại thần văn võ đều giật đứt giải mũ của mình! Nhờ thế, người trêu ghẹo cung nữ kia không bị lộ mặt.

Hai năm sau, nước Sở đánh nhau to với nước Tấn. Qua năm trận kịch chiến, quân Sở có một võ tướng liều mình, tả xung hữu đột, không màng sống chết, luôn đi tiên phong. Quân Sở nhờ vậy thường thắng luôn. Sau này Sở Trang Vương lấy làm lạ, bèn cho gọi đến hỏi ngọn ngành. Người ấy bèn thưa:

- Thần chịu nghĩa xưa, đội ơn dày của bệ hạ đã tha cho tội khi quân. Vốn mong muốn liều chết để báo đền ân đức bệ hạ, đến nay thần mới có dịp. Thần là Trương Hùng, là người năm xưa trêu ghẹo cung nữ của bệ hạ trong tiệc rượu.

Sở Trang Vương quả thực có lòng hào hiệp, bụng dạ cũng không chút hẹp hòi, nhỏ nhen. Nếu không tha thứ cho Trương Hùng lỗi lầm trên bàn rượu đêm hôm ấy thử hỏi lấy ai là kẻ tiên phong, xông vào mũi tên hòn đạn mà chiến đấu hết mình cho ông đây?

Từ điển cổ này có thể thấy, là một người lãnh đạo khi đối nhân xử thế phải có sự linh hoạt, không nên cứng nhắc quá. Tục ngữ có câu "**Nhân vô thập toàn**". Đối nhân xử thế cần nên bao dung cho người khác. Khổng Tử từng nói: "**Trị đại quốc như phanh tiểu tiên**" đại ý rằng, cai trị một nước lớn cần phải như người nấu con cá nhỏ, không nên thường xuyên xáo động. Nếu như một đoàn thể mà có quy định hà khắc quá thì khiến cho thành viên bị gò bó, không có không gian tự do thoải mái phát triển, cuối cùng không thể tồn tại bền vững, giống như cá nhỏ mà bị lật qua lật lại sẽ nát thành nhiều mảnh.

Vậy nên, mỗi chúng ta **đừng khiến mình trở thành 'tiểu nhân', trong mắt chỉ nhìn thấy khuyết điểm của người khác**. Hãy mở lòng bao dung và thân thiện, bạn sẽ thấy thế giới này vẫn có bao điều tốt đẹp và luôn chào đón bạn.